

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput CXXI. Bonorum publicorum distributor non tenetur ad restitutionem,
quando ea distributor non tenetur ad restitutionem, quando ea distribuit
contra justitiam distributivam præcisè; sapè tamen ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

quo Cajum heredem instituerat, revocaret, vel legatum (quod ipsi legaret) alteri legaret, &c. Quia haeredes, & legatarii jus non habent ad successionem, quamdiu testamentum non est morte confirmatum: cum testator liberam usque tunc habeat revocandi testamenti sui potestatem. Si verò fraude, dolo, calumniis, &c. ipsum ad id induxerit, restitutionis lege tenetur; sicut & si volentem condere testamentum, vel codicillum in favorem Caji, per vim, vel fraudem impederit, impediendo accessum Notarii & testium v. g. Quia justitiam violavit.

1174 Collige 2°. restitutionis lege teneri eum, qui litteras secretas alterius aperiens, ex earumque lectura deprehendens praetensionem ipsius ad aliquod officium, vel beneficium, eas detinet, ut ipse praevenerit. Imò quamvis litteras (iterum clausas) aequè citò deferri curaret, ac si non aperuisset; si tamen interim potentiorum amicorum interventu beneficium obtinuerit, restituere tenetur Cajo: utpote cui, litteras ipsius aperiendo, earumque secreto utendo, causa fuit injusta damni, ut rectè Lugo disp. 18. n. 104. contra Dianam p. 3. tract. 6. miscell. resol. 32.

1175 Nec refert quod illa injuriosa apertio non sit nisi causa remota damni. Quia dum causa damni proximæ & intermediæ ex causa remota proficiscuntur, tamquam à primo movente, per cujus applicationem ipsæ moventur & operantur; damnum reparare non solum tenetur qui proximè impedit, sed & qui remotè: eò quòd causa remota tunc sit vera causa damni, uti patet in consulente, qui Titium induxit ad occidendum Cajum. Enimverò Cajo habet jus, ne per fraudem, proximè, vel remotè impediatur à consecutione boni, sibi aliàs obventuri. Unde dum duo, vel plures pro aliquo officio vel beneficio concurrunt, ad restitutionem non solum tenetur qui corrivalem suum, idoneum, ab illius consecutione per calumniam proximè impedit; sed & qui per lacerationem schedulae, ad publicandum concursum valvis affixæ, causa injusta fuit, quòd ipsi dies examinis & concursus non innovaverit.

1176 Collige 3°. eum qui prece, vel consilio, absque vi, & dolo, impedit adimpletionem promissionis alteri factæ & acceptatæ, teneri restituere: quia injustè impeditur habentem jus ad rem. Idem die de eo, qui mendaciter dicendo, Titium non esse pauperem, Cajum impedit à danda ipsi eleemosyna. Quia Titio causa injusta fuit istius damni, seu jacturæ eleemosynæ; ad quam licet absolute non haberet jus, habebat tamen jus, ne calumniâ, vel mendaci informatione, ab ea percipienda impidiretur.

1177 Collige 4°. eum non teneri restituere, qui absque vi, fraude, calumniâ, seu alio medio injusto, proximum impedit à consecu-

tione boni, sibi debiti ex sola justitia distributiva, apud publicorum officiorum, vel beneficiorum distributorem intercedendo, ne officium, vel beneficium huic, quamvis digniori, det in circumstantiis, in quibus ei solum dare tenetur ex justitia distributiva. Cum enim distributor, ipsum praetermittendo, supponatur ad restitutionem non teneri, sequitur nec eum teneri, qui sine medio injusto, ad id distributorem induxit. Ceterum ubi, & quando distributor ex justitia commutativa tenetur digniori dare, sicut ipsum praetercedendo ad restitutionem tenetur; ita & ille qui iniquæ distributionis ipsius cooperatore fuit consilio suo, vel inductione. Ad cujus uberiorem explanationem fit

CAPUT CXXI.

Bonorum publicorum distributor non tenetur ad restitutionem, quando ea distribuit contra justitiam distributivam praxiè, sepe tamen tenetur, quatenus simul violavit justitiam commutativam, cum distributiva concurrentem.

Ita S. Thomas q. 62. a. 1. ad 3. hæc 1174 verbis: *Recompensatio, quam facit distributor ei cui dedit minus quam debuit, fit per comparationem rei ad rem, ut quanto minus habuit, quam debuit, tanto plus ei datur. Et ideo jam pertinet ad justitiam commutativam.*

Ad cujus evidentiam notandum 1°. quòd 1175 quamvis justitia distributiva, & commutativa differant, sepe tamen concurrunt. Exemplificat Sylvius in eo, qui ex officio distribuit aerarium publicum, aliæque ejusmodi bona, principaliter ordinata in bonorum, quibus facienda est distributio. Si is qui ex officio distribuere debet, iis qui plus habere debebant, distribuerit minus, tenetur eis restituere. Non quia in ea distributione justitiam violavit distributivam, sed quia violavit commutativam. Tamen enim communia essent bona, quæ debebat distribuere, postquam tamen, vel ex lege, vel ex consuetudine, vel ex pacto, vel ex voluntate Superioris, talia bona distribuenda erant, v. g. unicuique militum, vel civium, proportionatè ad merita, servitia, vel indigentiam singulorum, saltem hoc sensu transierant in privata, quòd ex ipsis singuli respectu ad illa jam habebant jus ad rem, proportionatè ad sua merita, servitia, indigentiam, &c. Et hæc ratione iniquus distributor non solum violavit commune debitum, sed & privatum, in quo attenditur æqualitas rei ad rem; per consequens violavit justitiam commutativam, ut optime docet S. Thomas.

Notandum tamen 2°. bona publica, quæ sunt objectum justitiæ distributivæ, esse duplicis generis. Nam alia principaliter, & per se primò destinata sunt in commune bo-

num ipsius Communitatis, seu Ecclesiae, vel Republicae, ut officia publica, & ecclesiastica beneficia. Alia principaliter, & per se primò in bonum, & utilitatem singulorum de Communitate, ut proventus aliquarum Civitatum, vel Communitatum, ad hoc legati, ut singulis incolis distribuuntur proportionaliter ad indigentiam, merita, vel dignitates singulorum; vel ingens pecunia summa à Principe in primum consignata militibus, qui in bello se bene gesserunt, singulis distribuenda proportionate ad merita uniuscujusque. Et idem est de spoliis hostium, quae belli Dux dividi iussit inter milites, pro singulorum meritis ac dignitate.

1181 Distributor bonorum secundi generis peccat contra justitiam commutativam, si ea non distribuat proportionate ad cuiusque merita, dignitatem, &c. teneturque restituere iis quos defraudavit, juxta S. Thomam in eo communiter receptum. Distributor verò bonorum primi generis regulariter restituere non tenetur iis quorum majora merita praeterivit, v. g. dignioribus, ut bene Navarrus, Sotus, Sylvius, & optimè Gutierrez lib. 2. canon. qq. c. 11. n. 47. contra Bannez, Salonium, & alios: quamvis restituere teneatur Communitati, seu Ecclesiae, vel Republicae: damna ipsi exinde secuta, quae ex justitia commutativa avertere tenebatur, ex quo distributio ipsi ex officio commissa fuerat.

1182 Quòd autem distributor bonorum primi generis restituere non teneatur iis quorum majora merita praeterivit, ratio est, quia publica illa officia, vel beneficia eo ipso ipsis debita non erant ex justitia commutativa, quòd majora erant ipsorum merita; sed ex justitia distributiva dumtaxat, ex cujus solius violatione, restitutionis non provenit obligatio, uti ex S. Thoma vidimus. Jam quòd publica illa officia eo ipso ex justitia commutativa debita non essent habentibus majora merita, seu dignioribus, dupliciter ostenditur, tum quia nec ipsis debita erant tamquam propria bona ipsorum, neque tamquam praemia ipsis onerosè promissa, sed solum tamquam bona communia, non in privatam ipsorum utilitatem, sed in commune bonum principaliter, & per se primò ordinata, uti docet S. Thomas q. 63. a. 2. & q. 185. a. 3. Injustitia verò commutativa est quae redditur unicuique res propria secundum aequalitatem rei reddita ad rem debitam in commutationibus, ait idem S. Doctor q. 61. a. 3. Tum quia aliàs sequeretur, minus dignum, dignum tamen, cui collatum est officium, vel beneficium, digniori praetermissio, statim atque id resciret, debere illud dimittere (utpote acceptum contra justitiam commutativam) Episcopum quoque, seu alium Collatorem, debere illud in digniorem transferre, statim atque cognosceret se fuisse deceptum. At istud est contra communem sensum, &

praxim, etiam timoratorum, & contra cap. cum nobis olim, & cap. cum dilectus de elect. ubi ratae habentur dignorum electiones. Et merito: quia magna alioqui Ecclesiarum sequeretur perturbatio, & infinitis litibus aperta foret janua.

Dixi, regulariter non tenentur restituere dignioribus, &c. Quia probatissimi Authores (quos inter Navarrus c. 17. n. 74. Malderustr. 9. c. 2. dub. 8.) docent hoc non procedere, dum vel ex consuetudine, vel ex statuto Ecclesiae, beneficia conferenda sunt per examinis antecedentis oppositionem, sive per concursum. Tunc enim Collator peccat contra justitiam commutativam, si beneficia non conferat iis qui in examine inventi sunt notabiliter digniores, ipsisque strictam facit injuriam: quippe quibus ex lege, & onerosa Ecclesiae promissione, saltem tacita, acquisitum est jus in beneficium. Ipsi proinde tenentur ad restitutionem.

CAPUT CXXII.

Qui seductoria deceptione proximum damnavit in bonis spiritualibus, ipsum pertrahendo in peccatum, tenetur ad restitutionem, quantum ipsi possibile est.

1184 Ita veteres passim Doctores, Scotus in 4. dist. 15. q. 3. Richardus, Paludanus, Gabriel, Gerson, Adrianus, Major, Angelus apud Maffrium disp. 8. de restit. n. 5.

Et probatur 1.º ex can. deteriores 6. q. 1. dicente: Deteriores sunt, qui viam, moresque bonorum corrumpunt, his qui substantias aliorum, pradiaque diripiunt: quia scilicet damnificant in bonis longè superioris ordinis, & injustè damnificant, dum seducendo, & decipiendo damnificant; sicut injustè virginem deforat, qui seducendo, & decipiendo ipsam in suae deforationis consensum inducit. Quemadmodum ergo iste peccat contra justitiam commutativam, teneturque ad eam quam potest restitutionem, juxta illud Exodi 22. Si seduxerit quis virginem nondum desponsatam, dormieritque cum ea, dotabit eam, & habebit eam uxorem; sic ille contra justitiam commutativam peccat, teneturque modo sibi possibili damna illa compensare, procurando salutem ejus, inducendo seductum ad poenitentiam, errorem ipsi auferendo, salutaribusque monitis, & instructionibus ad veritatem, & bonum statum reducendo.

2.º probatur ex doctrina Sanctorum: si quidem S. Bernardus Senensis serm. 19. c. 1. a. 1. Cum secundum Augustinum (inquit) lib. 1. Retract. c. 9. virtutum bona maxima sint, plus damnificat, qui in istis damnificat, quam in quibuscumque aliis, & per consequens plus secundum justitiam obligatur ad restituendum proximo anima bonum, quantum sibi possibile est. Similiter S. Antoninus 2. p. tit. c. 2. §. 1. Qui inducit alium ad malum, suadet